

Bērnudārzos bērniem jānodrošina bezmaksas ēdināšana

Par vienu no Latvijas valsts galvenajām prioritātēm ir noteikta demogrāfiskās situācijas uzlabošana. Par to tiek aktīvi diskutēts publiskajā telpā, ministrijās, Saeimā un Valdībā. Piemēram, Valdības deklarācijā politiķi ir apņēmušies, ka „Veicinās Latvijas tautas ataudzi, veidojot demogrāfijas ceļa karti, nodrošinot atbalstu un piemērotu vidi bērnu audzināšanai un izglītošanai, lai iedzīvotāji atgrieztos Latvijā”.

Daudzām Latvijas ģimenēm bērna piedzimšana nozīmē nokļūšanu uz nabadzības riska robežas. Tas saistīts gan ar ienākumu kritumu, gan ar būtisku izdevumu pieaugumu ģimenes uzturēšanai. Līdz bērna 1,5 gadu vecumam valsts sniedz atbalstu, maksājot vienam no vecākiem atbilstošu pabalstu. Bet vēlāk valsts atbalsts ģimenei būtiski sarūk. Līdz ar to vienīgā iespēja uzturēt ģimeni ir abiem vecākiem atgriezties darba tirgū, bet bērnam jādodas uz pirmsskolas izglītības iestādi jeb bērnudārzu.

Bērnudārzu pieejamība Latvijā arvien ir būtiska problēma. Tomēr arī tajos gadījumos, kad vecākiem jauno atvasi izdodas savlaicīgi iekārtot bērnudārzā, nākas saskarties ar papildus izmaksām. Lai gan lielāko daļu bērnudārzu izmaksas pašvaldībām liek segt likums, tas neattiecas uz bērnu ēdināšanu. Tādēļ tikai dažās Latvijas pašvaldībās šos izdevumus sedz no pašvaldības budžeta, bet vairumā gadījumu par bērna ēdināšanu bērnudārzā jāmaksā pašiem vecākiem. Situācijā, kad valsts tikko pārtraukusi maksāt bērna kopšanas pabalstu un abi vecāki vēl nav atgriezušies darbā, šādi izdevumi ir būtisks slogs ģimenes budžetam. Īpaši grūta situācija veidojas daudzbērnu ģimenēm. Nereti tas kavē vecākus pieņemt lēmumu par bērna laišanu uz bērnudārzu un apgrūtina vecāku atgriešanos darba tirgū.

Tādēļ mēs rosinām sākot no nākamā gada no valsts budžeta piešķirt dotācijas pašvaldībām, lai Latvijas pirmsskolas izglītības iestādēs (bērnudārzos) nodrošinātu bezmaksas ēdināšanu. Nepieciešamais finansējums piešķirams pakāpeniski, sākotnēji ar bezmaksas ēdināšanu nodrošinot jaunākos bērnus un bērnus, kuri nāk no daudzbērnu ģimenēm. Četru gadu laikā bezmaksas ēdināšana jānodrošina visiem bērniem, kuri apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes.

Būtiskākie iemesli, kādēļ šāds atbalsts nepieciešams un ko tas dotu:

- valsts jau nodrošina bezmaksas ēdināšanu skolās no 1. – 4. klasei, to pamatojot ar rūpēm par jaunāko klašu bērnu veselību. Būtu tikai loģiski, ka arī pirmsskolas vecuma bērniem tiktu nodrošināta ēdināšana izglītības iestādēs neatkarīgi no viņu materiālā stāvokļa;
- šobrīd ir izveidojusies situācija, kad daļā pašvaldību jau tiek nodrošināta bezmaksas ēdināšana bērnudārzos, bet citur nē. Tas ģimenes ar bērniem daļā novadu nostāda būtiski labākā stāvoklī un tādējādi palielina nevienlīdzību starp dažādos reģionos dzīvojošām ģimenēm. Bērns ir pelnījis līdzvērtīgu atbalstu neatkarīgi no pašvaldības, kurā dzīvo;
- šāds atbalsts būtu krietni efektīvāks nekā finansiāls pabalsts. Galvenais ieguvējs būtu bērns, kurš neatkarīgi no ģimenes materiālā stāvokļa saņemtu un regulāru un pilnvērtīgu uzturu;
- šāds atbalsts pamudinātu vecākus ātrāk atgriezties darba tirgū. Tas ir īpaši būtiski, ņemot vērā to, ka Latvijā arvien vairāk saskaramies ar darbaspēka deficītu;
- tas būtu būtisks atbalsts daudzbērnu ģimenēm, kam vienlaikus bērnudārzu apmeklē vairāki bērni.

Ilgtermiņā šāds atbalsts valstij atmaksātos. Pirmkārt, tas būtu tieši mērķēts atbalsts ģimenēm ar bērniem - un būtiskākie ieguvēji būtu paši bērni. Otrkārt, tiktu likvidēts viens no šķēršļiem, kas apgrūtina un kavē

vecāku atgriešanos darba tirgū. Treškārt, tas būtu ieguldījums bērna veselībā, kas mazinātu nākotnes valsts izdevumus veselības aprūpei. Ceturtkārt, tas būtu motivējošs faktors tām ģimenēm, kas vēl tikai domā par ģimenes pieaugumu.

Aprēķins:

Pirmskolas izglītības iestādēs mācās 88,2 tūkstoši bērnu. Pusdienas vienam bērnam mēnesī izmaksā aptuveni 40 eiro. Gadā izmaksas veido aptuveni 42 336 000 eiro.